

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Regionkommittén och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – En åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering"

KOM(2011) 870 slutlig

(2012/C 351/10)

Föredragande: **Anna Maria DARMANIN**

Medföredragande: **Ronny LANNOO**

Den 7 december 2011 beslutade kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

"Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Regionkommittén och Ekonomiska och sociala kommittén: En åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering"

COM(2011) 870 final.

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 30 augusti 2012.

Vid sin 483:e plenarsession den 18–19 september (sammanträdet den 19 september) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 174 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar EU:s åtgärdsplan för att förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering vid en tidpunkt då de ekonomiska framtidsutsikterna är osäkra i många europeiska länder. Kommittén anser att Europas ekonomiska återhämtning bara kan lyckas om politiken för små och medelstora företag står högt på de europeiska politiska beslutsfattarnas dagordning. Vi ställer oss därför till fullo bakom EU-institutionernas insatser för att öka det ekonomiska systemets motståndskraft så att det kan bli ett instrument som står till den reala ekonomins förfogande.

1.2 EESK noterar att riktade åtgärder inte kan lyckas utan tydlig delaktighet från medlemsstaternas sida. Kommittén uppmanar därför medlemsstaterna att genomföra åtgärdsplanen och frigöra alla möjliga stödmekanismer för små och medelstora företags finansiering genom att koncentrera sig på prioriteringarna i Europa 2020-strategin. Medlemsstaterna bör t.ex. utveckla garantifonder och bättre utnyttja strukturfonderna för finansieringsinstrument.

1.3 EESK inser att lånefinansiering är och kommer att förbli ett av de mest använda instrumenten för små och medelstora företags utveckling. I detta avseende stöder kommittén till fullo reglerings- och finansåtgärder som syftar till att stärka lånefinansierings- och garantiinstrument för små och medelstora företags tillväxt.

1.4 Kommittén framhåller att Basel III-förslagen måste genomföras ordentligt i EU med det kommande CRD IV-direktivet för att undvika negativa effekter för den reala ekonomins finansiering.

1.5 EESK välkomnar kommissionens förslag om att främja riskkapital i Europa. Den europeiska riskkapitalmarknaden måste ges kraftfull ny stimulans i syfte att avhjälpa marknadsbrister och regleringshinder så att riskkapitalsegmentet blir attraktivare för privata investerare.

1.6 Det finns en stor variation och mångfald bland de europeiska små och medelstora företagen. Initiativ för att förbättra tillgången till finansiering måste bestå av en portfölj full av olika och innovativa åtgärder för att effektivt nå denna heterogena grupp av aktörer, med hänsyn till deras särdrag. De sociala företagen och de fria yrkena har till exempel andra juridiska former och verksamhetsmodeller än "traditionella" företag, vilket ytterligare komplicerar deras tillgång till finansiering, eftersom de finansiella aktörerna inte alltid känner igen eller förstår dessa former och modeller.

1.7 Man måste också främja hybridkapital, som kan vara ett alternativ till banklån. Uppkomsten av nya finansiella aktörer måste stödjas, liksom uppkomsten av nya intermediärer som tillhandahåller både innovativa finansieringslösningar och företagsrådgivning. Gräsrotsfinansiering ("crowdfunding") är ett bra exempel att nämna, och "participatory banking" är ett annat alternativ som kan övervägas.

1.8 EESK betonar att EIB-gruppen, i nära samarbete med kommissionen, måste spela en central roll i investeringarna i små och medelstora företag genom en fullständig uppsättning allmänna och riktade instrument. När det gäller EIB-lånen till små och medelstora företag uppmanas EIB:s intermediärer att förstärka sina kommunikationsinsatser för att marknadsföra denna finansieringsmöjlighet bland de små och medelstora företagen i samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

1.9 EESK noterar förslaget om att förenkla nästa generations finansieringsinstrument (EU:s instrument för lånefinansiering och EU:s instrument för egenkapitalfinansiering) under den kommande fleråriga budgetramen och göra dem öppnare. Kommittén stöder förslagen på grund av de båda instrumentens stora hävstångseffekt.

1.10 EESK välkomnar kommissionens beslut att främja dialogen mellan olika berörda parter för att övervaka marknadsutvecklingen och lägga fram rekommendationer om hur små och medelstora företags tillgång till finansiering kan förbättras. Kommittén hoppas att den regelbundet kommer att bjudas in till finansieringsforumet för små och medelstora företag för att diskutera och lägga fram konkreta förslag om hur företagens finansiella problem kan lindras.

1.11 Kommittén anser att man bör stimulera särskild utbildning för företagare, t.ex. program för investeringsberedskap.

1.12 EESK betonar att det måste bli lättare för små och medelstora företag att få tillgång till EU-program som stöder finansiering av sådana företag och som genomförs via intermediärer på europeisk, nationell eller regional nivå. Öppna, begripliga och konsekventa förfaranden på alla nivåer är nyckeln till deras framgång.

2. Kommissionens förslag

2.1 I åtgärdsplanen redovisas de största hindren för att stimulera finansiering till små och medelstora företag:

— Tillgång till lån.

— Tillgång till riskkapital.

— Tillgång till kapitalmarknader.

2.2 Dessutom beskrivs i dokumenten de åtgärder som vidtagits mellan 2007 och 2012 för att se till att de små och medelstora företagen får tillgång till finansiering:

— Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation.

— EIB:s anslag till lån för små och medelstora företag.

— Sammanhållningspolitiska medel.

— Riskdelningsinstrumentet i EU:s sjunde ramprogram.

2.3 Kommissionen redovisar ett antal åtgärder som kan underlätta finansieringen för små och medelstora företag. De omfattar

— lagstiftningsåtgärder,

— finansiella åtgärder för att förbättra utlåning och riskkapital i hela EU,

— åtgärder för att förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag.

3. Allmänna kommentarer och observationer

3.1 Europeiska centralbanken (ECB) offentliggör i nära samarbete med kommissionen regelbundet resultaten från undersökningen om tillgången till finansiering för små och medelstora företag i euroområdet ("Survey on the access to finance of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the euro area")⁽¹⁾. Enligt resultaten från den senaste undersökningen ökade det externa finansieringsbehovet hos de små och medelstora företagen i euroområdet mellan oktober 2011 och mars 2012. Samtidigt visar undersökningsresultaten att tillgången till banklån fortsatte att försämras, dock med skillnader mellan medlemsstaterna⁽²⁾. Sammantaget rapporterade företagen sämre tillgång till banklån. Dessutom visar undersökningsresultaten på en något högre andel avslag på låneansökningar. Samtidigt förblev den andel som svarade att tillgången till finansiering utgjorde det största problemet i stort sett oförändrad. I ljuset av denna situation uppmanar EESK kommissionen att se till att alternativa möjligheter till tillgång till finansiering kan utnyttjas fullt ut.

3.2 EESK betonar att alla undersökningar noggrant måste följas upp så att man kan reagera snabbt genom att föreslå specifika politiska åtgärder. Den information som finns tillgänglig via finansieringsforumet för små och medelstora företag, i medlemsstaterna och från de små och medelstora företagens organisationer kan komplettera denna uppföljning. Uppföljningen bör göras av kommissionen med deltagande av EESK och det civila samhället.

3.3 EESK stöder kommissionens undersökning för att utvärdera definitionen av små och medelstora företag, och begär i synnerhet att särskild uppmärksamhet ägnas åt mikroföretag och småföretag. Med tanke på de små och medelstora företagens mångfald och storlek⁽³⁾ (familjeföretag, fria yrken och sociala företag, för att bara nämna några få exempel) påminner EESK kommissionen om att skraddarsydda finansiella stödåtgärder för dem måste prioriteras. Kommissionen uppmanas därför att ta hänsyn till deras olika kännetecken och särskilt beakta mikroföretagen när den utarbetar finansieringsprogram för att stödja deras utveckling. Kommissionen måste undvika diskriminering, eftersom det inte finns någon universallösning som tillgodoser de små och medelstora företagens samtliga behov.

4. Särskilda kommentarer och observationer rörande lagstiftningsåtgärderna

4.1 Förordningen om riskkapital

4.1.1 EESK stöder införandet av en harmoniserad ordning för riskkapitalfonders gränsöverskridande transaktioner. Förslaget är lovligt, eftersom det torde mildra marknadsbristerna genom

⁽¹⁾ Undersökningen genomfördes under perioden 29 februari–29 mars 2012 och omfattade 7 511 företag i euroområdet.

⁽²⁾ Ibid, se de exakta siffrorna på s. 14–15.

⁽³⁾ EUT C 318, 23.12.2009, s. 22, EUT C 376, 22.12.2011, s. 51.

inrättandet av ett "EU-pass" som ger riskkapitalfonder i EU möjlighet att marknadsföra sina produkter och anskaffa kapital i hela EU. EESK lämnade flera synpunkter i sitt tidigare yttrande om riskkapital⁽⁴⁾ och uppmanar kommissionen att beakta dem.

4.1.2 EESK stöder med eftertryck den undersökning som kommissionen kommer att genomföra under 2012 om förhållandet mellan tillsynskrav och riskkapitalinvesteringar av banker och försäkringsbolag. I undersökningen bör man bedöma om dessa instrument skapar ett oligopol av stora internationella banker eller behöver ändras på medellång eller lång sikt.

4.1.3 Eftersom flertalet små och medelstora företag är små (mindre än tio anställda) uppmanar EESK kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt mikroriskkapitalfonder. Sådana fonder investerar i företag vars projekt inte är tillräckligt attraktiva för traditionella riskkapitalister men för stora eller för riskfyllda för att dra till sig kapital från traditionella länekällor. Sådana fonder stärker ett företags kapitalbas och utvecklar företagarkompetensen med hjälp av handledning under hela investeringsperioden⁽⁵⁾. Medlemsstaterna uppmanas att föreslå verktyg såsom specifika skatteåtgärder som kan stimulera utvecklingen av sådana fonder för att fylla finansieringsluckan.

4.2 Skattereformer

4.2.1 Vi välkomnar kommissionens förslag om skattereformer för gränsöverskridande riskkapitalinvesteringar. Kommittén uppmanar samtidigt kommissionen och medlemsstaterna att föreslå tydliga åtgärder för att förhindra skatteflykt och skattesmitning.

4.2.2 Utöver att ta itu med skattehinder för gränsöverskridande transaktioner bör kommissionen se till att medlemsstaterna uppmanar skattereformer på nationell nivå för finansieringsordningar för små och medelstora företag.

4.2.3 Bra metoder som finns i vissa medlemsstater bör undersökas och utvidgas till resten av EU och spridas till små och medelstora företag⁽⁶⁾. I flera länder finns redan paket med skatteincentiv. Ett exempel är Belgien/Flandern, som för några år sedan införde s.k. win-win-lån, som innebär att enskilda personer mot en skattesänkning kan låna ut pengar till små och medelstora företag. Ett annat bra exempel är det nederländska systemet känt som "Tante Agaath"-lån⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ EUT C 191, 29.6.2012, s. 72.

⁽⁵⁾ Se t.ex. Financités: <http://www.financites.fr/>.

⁽⁶⁾ Se EBAN-rapporten *Tax Outlook 2010 Executive Summary* – <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

4.2.4 Skattebefrielseordningar som den franska "ISF PME"-lagen⁽⁸⁾ kan också vara av stort värde för små och medelstora företag med hög tillväxttakt. EESK ser positivt på sådana ordningar, så länge som beloppet på skattebefrielsen är rimligt och inte påverkar bidragen till andra lika viktiga sektorer negativt.

4.3 Regler om statligt stöd

4.3.1 EESK stöder det planerade förslaget om modernisering av det statliga stödet för att förenkla de gällande reglerna om statligt stöd till små och medelstora företag. Vi noterar att kommissionen ska se över den allmänna gruppundantagsförordningen och flera riktlinjer för statligt stöd, bl.a. för riskkapital, för att uppnå Europa 2020-strategins mål. EESK begär att dessa regler ska förbättras, förenklas och förtydligas. Kommittén uppmanar kommissionen att se till att statligt stöd enbart används för att avhjälpa marknadsmisslyckanden.

4.4 Ökad synlighet för marknader för små och medelstora företag och börsnoterade små och medelstora företag

4.4.1 EESK välkomnar att det i direktivet om marknader för finansiella instrument (MIFID) föreslås att homogena tillväxtmarknader för små och medelstora företag ska utvecklas och att de ska göras attraktiva för investerare genom beteckningen "tillväxtmarknad för små och medelstora företag". EESK föreslår⁽⁹⁾ dock att man fastställer särskilda bestämmelser och åtgärder som möjliggör ett effektivt och ändamålsenligt genomförande.

4.5 Rapporteringsbördor för börsnoterade små och medelstora företag

4.5.1 Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att förenkla redovisningsreglerna och minska rapporteringsbördorna för börsnoterade små och medelstora företag i EU. Kommittén noterar att kommissionen lagt fram ett förslag till direktiv om förenkling och ändring av redovisningsdirektiven och samtidigt ett förslag om ändring av insynsdirektivet. EESK påminner kommissionen om att den bör beakta kommitténs två yttranden från början av 2012⁽¹⁰⁾, och anser att små och medelstora företag måste frigöra resurser för att investera i sin verksamhet och på så sätt skapa ytterligare tillväxt.

4.6 Det framtida genomförandet av Basel III och dess följder för finansieringen av små och medelstora företag

4.6.1 EU måste även fortsättningsvis stå i främsta ledet vid genomförandet av de internationellt överenskomna reformerna av det finansiella regelverket. EESK konstaterar dock att de olika kapitalkrav för genomförandet av Basel III i EU som ska träda i kraft och för närvarande diskuteras (CRD IV/CRR) kan orsaka diverse problem för små och medelstora företag⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/brevs/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>.

⁽⁹⁾ EUT C 191, 29.6.2012, s. 80.

⁽¹⁰⁾ EUT C 143, 22.5.2012, s. 78, EUT C 181, 21.6.2012, s. 84.

⁽¹¹⁾ EUT C 68, 6.3.2012, s. 39.

4.6.2 EESK stöder EU-institutionernas insatser för att öka motståndskraften i det finansiella systemet i syfte att undvika framtida kriser. En starkare reglering av finansmarknaderna får dock inte ske på bekostnad av finansieringen av små och medelstora företag. EESK ställer sig till fullo bakom Othmar Karas betänkande, som Europaparlamentet antog i maj 2012 och som är ytterligare ett steg i rätt riktning mot ett förnuftigt och praktiskt genomförande av Basel III-reglerna om kapitalkrav i EU.

4.6.3 Vi noterar att kommissionen senast 24 månader efter det att det nya direktivet (CRD IV) har trätt i kraft ska samråda med Europeiska bankmyndigheten (EBA) och att EBA ska rapportera om utlåningen till små och medelstora företag och fysiska personer. Kommittén uppmanar kommissionen att fullt ut involvera kommittén i omprövningen av riskvikten genom att låta den framföra sin ståndpunkt om den rapport som ska läggas fram för rådet och Europaparlamentet.

4.7 Direktivet om sena betalningar

4.7.1 Kommissionen planerar att direktivet ska genomföras senast den 16 mars 2013. EESK uppmanar medlemsstaterna att agera för att se till att små och medelstora företag snabbare kan dra nytta av detta system. Det är också mycket viktigt att kommissionen övervakar att direktivet genomförs i tid i alla medlemsstater. Dessutom måste kommissionen mycket noga följa upp hur medlemsstaterna genomför artikel 4.5, som ger dem möjlighet att förlänga kontrollförfarandet till mer än 30 dagar, om inte detta är grovt oskäligt gentemot borgenären. Kommissionen bör noga övervaka medlemsstaterna för att förhindra att de använder denna artikel för att på konstgjord väg senarelägga betalningar, särskilt som sena betalningar från offentliga myndigheter avsevärt påverkar de små och medelstora företagens kassaflöde och likviditetsförvaltning.

4.7.2 EESK uppmanar EU-institutionerna att föregå med gott exempel och betala sina leverantörer i tid och undvika att ålägga dem onödiga administrativa och finansiella bördor.

4.8 Europeiska fonder för socialt företagande

4.8.1 EESK välkomnar kommissionens förslag till förordning om europeiska fonder för socialt företagande och påminner kommissionen om att en förbättring av tillgången till lämpligt kapital för socialt företagande måste stå högt på dagordningen. EESK avgav ett yttrande⁽¹²⁾ om detta ärende i början av 2012. En av utmaningarna är behovet av att mäta och rapportera portföljföretagens sociala effekter och samhällspåverkan. EESK rekommenderar en gemensam undersökning på EU-nivå i syfte att ta fram kriterier och indikatorer för att ta itu med sådana frågor. Kommittén påminner kommissionen om att sådana fonder bara kan vara ett verktyg bland många välbehövliga finansieringsinstrument som fortfarande måste utvecklas.

4.8.2. EESK uppmanar också medlemsstaterna att förbättra erkännandet av olika former av sociala företag. Med större erkännande skulle riskvikten för lån som dessa företag beviljas sjunka, och de skulle inte längre missgynnas i förhållande till traditionella företag på detta område.

5. Särskilda kommentarer och observationer rörande EU:s finansieringsåtgärder för små och medelstora företag

5.1. Kommittén är helt och fullt medveten om att ett stort antal små och medelstora företag, särskilt de mindre, även fortsättningsvis huvudsakligen kommer att vara beroende av krediter för sin externa finansiering.

5.2 EESK välkomnar den oförminskade verksamheten med EIB-lån till små och medelstora företag som ett av de viktigaste instrumenten för lån till sådana företag på EU-nivå och framhåller de finansiella fördelar som företagen ges genom att dessa förmedlade lån bidrar till att sänka lånekostnaderna. Vi uppmanar EIB att fortsätta det effektiva genomförandet och att regelbundet rapportera om de resultat som uppnås. För att de förväntade resultaten ska kunna uppnås, uppmanas de förmedlande bankerna att öka sina kommunikationsinsatser för att bättre marknadsföra dessa lån bland de små och medelstora företagen i samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

5.3 Det är lika viktigt att stödja uppkomsten av nya typer av intermediärer, som ofta passar bättre till de små och medelstora företagens mångfald. Erfarenheter från de kooperativa och sociala banksektorerna är värdefulla, eftersom de erbjuder skräddarsytt finansiellt stöd som ofta är förenat med andra stödtjänster.

5.4 EESK uppmanar kommissionen att utvidga riskdelningsmekanismerna för investeringar i eget kapital och hybridkapital i nära samarbete med EIB-gruppen och att stödja utfärdandet av gemensamma företagsobligationer. När det gäller marknaden för hybridkapital uppmanar EESK kommissionen och EIB-gruppen i synnerhet att undersöka sätt att förbättra mezzaninfinansieringen och överväga nya mezzaninprodukter, såsom garantier för mezzaninlån.

5.5 EESK rekommenderar kommissionen att fortsätta att marknadsföra EU:s finansieringsordningar bland de små och medelstora företagens organisationer för att trygga större synlighet och snabbt utnyttjande av dessa instrument, framför allt i medlemsstater som fortfarande släpar efter. Eftersom ändamålsenlig finansiering av små och medelstora företag kan ses som ett av de viktigaste verktygen i tillväxtpakten bör ämnet behandlas ordentligt i de nationella reformprogrammen.

⁽¹²⁾ EUT C 229, 31.7.2012, s. 55.

5.6 Kommittén anser att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt stöd till små och medelstora företag genom egenkapital- och skuldinstrumenten i programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (Cosme) och Horisont 2020-programmet. EESK förespråkar starkt en höjning av det övre gränsvärdet för lånegarantiinstrumentet i Cosme (150 000 euro), vilket vi redan framfört i vårt tidigare yttrande om det programmet ⁽¹³⁾.

5.7 EESK betonar att det behövs sammanhållningspolitiska bestämmelser som sörjer för ett smidigt och effektivt genomförande av programmen för små och medelstora företag, vilket den nuvarande ramen inte bidrar till i tillräcklig utsträckning. Vi beklagar att EU:s finansieringsbestämmelser för närvarande är för betungande eller för komplicerade och därför skapar problem för de nationella mellanhänder som ansvarar för att genomföra dem. Det finns ett tydligt behov av bättre övervakning av användningen av finansieringsinstrumenten inom sammanhållningspolitiken ⁽¹⁴⁾.

5.8 Det är också viktigt att övergå från projektfinansiering till mer hållbara finansieringsinstrument för att undvika beroende av offentliga medel. Här bör kommissionen ge vägledning om bra metoder för att kombinera och mobilisera finansieringsinstrument från olika källor under alla faser av små och medelstora företags livscykel.

5.9 EESK noterar förslaget om att underlätta små och medelstora företags tillgång till finansiering på lång sikt genom nya finansieringsinstrument (EU:s instrument för lånefinansiering och EU:s instrument för egenkapitalfinansiering) under den fleråriga budgetramen i form av riktade plattformar. Kommittén gör bedömningen att genom att samla resurserna från olika källor kan finansieringsinstrument utgöra en katalysator för investeringar i fastställda marknadsluckor, ge upphov till stordriftsfördelar och/eller minimera risken för misslyckanden på områden där det skulle vara svårt för enskilda medlemsstater att uppnå den nödvändiga kritiska massan. EESK uppmanar därför kommissionen att genomföra nästa generations finansieringsinstrument på grundval av erfarenheterna från de nuvarande instrumenten (finansieringsinstrumenten inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation samt finansieringsfaciliteten för riskdelning). Det är viktigt att fastställa lämpliga regler, riktlinjer och standarder i enlighet med marknadskraven och bästa praxis för att undvika överlappningar och förenkla genomförandemetoderna i syfte att främja effektivitet och finansiell disciplin. EESK betonar att lämplig övervakning, rapportering, revision och god förvaltning är ytterst viktiga för att se till att EU:s medel används för avsett ändamål.

6. Särskilda kommentarer och observationer rörande åtgärder för att förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag

6.1 Bättre information och kommunikation för små och medelstora företag

6.1.1 EESK välkomnar förslaget om att förbättra informationen till finansiella intermediärer och att uppmuntra banker och

finansinstitut att ge sina kunder alla nödvändiga verktyg för att hjälpa dem att finna finansiering. Dessutom anser EESK att det är viktigt att stärka den finansiella utbildningen för små och medelstora företag. Medlemsstaterna uppmanas med eftertryck att delta i detta genom att inrätta särskilda program för investeringsberedskap för små och medelstora företag i nära samarbete med organisationer för små och medelstora företag.

6.1.2 Ett av de största problemen för det stora flertalet små och medelstora företag är tillgången till skräddarsydd rådgivning. EESK stöder tanken bakom *Enterprise Europe Network* (EEN) och dess roll, men anser att man bör utnyttja nätverkets fulla potential ⁽¹⁵⁾. Kommittén föreslår därför att EEN:s kapacitet för finansiell rådgivning ska stärkas. Vi betonar dock att de små och medelstora företagens organisationer också måste involveras i denna verksamhet och att den bör anpassas för att framhäva de små och medelstora företagens mångfald.

6.2 Förbättrad övervakning av och insamling av uppgifter om finansieringsmarknaden för små och medelstora företag

6.2.1 Kommittén noterar att kommissionen redan har arbetat med frågan (undersökningarna om små och medelstora företags tillgång till finansiering samt finansieringsindex för små och medelstora företag). Vi välkomnar kommissionens förslag om att arbeta närmare tillsammans med bankföreningar och inhämta synpunkter från andra institutioner (ECB och EBA). EESK rekommenderar att man också involverar organisationer för små och medelstora företag samt institutioner på medlemsstatsnivå. Vi beklagar att det i åtgärdsplanen inte nämns något om ett förstärkt samarbete med internationella organisationer såsom OECD för att ta fram uppgifter och statistik ⁽¹⁶⁾ om tillgången till finansiering.

6.3 Kvalitativ värdering

6.3.1 Rent kvantitativa värderingsmodeller är ofta inte lämpade för att bedöma små och medelstora företag, eftersom de är för strikta. Det är mycket önskvärt att kvalitativa faktorer används utöver den vanliga kvantitativa analysen. Bankerna skulle därför kunna överväga att balansera sina metoder för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet genom att lämna tillräckligt utrymme för "personlig bankservice". Denna fråga måste också hanteras genom utbyte av bästa praxis. EESK beklagar att vissa banker tycks vara på väg bort från denna tanke snarare än att främja den.

6.4 Affärsänglar och andra aktörer i ett tidigt skede

6.4.1 EESK anser bland annat att det är viktigt att utveckla kopplingen mellan affärsänglar och riskkapitalfonder som är aktiva i ett tidigt skede och riskkapitalfonder som är aktiva i ett senare skede för att trygga en sund kedja av innovationsfinansiering. Dessutom uppmanar vi starkt initiativ för ökad dialog på regional nivå mellan affärsänglar, riskkapitalfonder och lokala företagare.

⁽¹³⁾ EUT C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Särskild rapport nr 2/2012 "Finansieringstekniska instrument för små och medelstora företag som medfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden" – Rapport från Europeiska revisionsrätten –<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/l/13766778.PDF>.

⁽¹⁵⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 51, EUT C 181, 21.6.2012, s. 125.

⁽¹⁶⁾ Se t.ex. *Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard* (http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Innovativa metoder för riskkapitalfinansiering bör undersökas och genomföras. En sådan metod är gräsrotsfinansiering ("crowdfunding"), där allmänheten – inte banker eller specialister – investerar i små och medelstora företag via en onlinaplattform i stället för på börsmarknaden.

6.4.3 Skräddarsydda former av hybridkapital⁽¹⁷⁾ med inslag av bidrag, eget kapital och skuldkapital (t.ex. vinstandelslån) bör stärkas, eftersom de passar små och medelstora företag bättre såväl i de tidiga skedena som under hela deras livscykel.

7. Andra rekommendationer för att säkra finansiering till små och medelstora företag

7.1 Bästa praxis i banksektorn

7.1.1 Man bör överväga att utveckla en ram där kreditgivning från institut som agerar utifrån en filosofi med risk- och vinstdelning uppmuntras, eftersom små och medelstora företag säkerligen skulle kunna dra nytta av detta. Kommissionen bör närmare granska fenomen som "participatory banking". EESK skulle gärna se att kommissionen utarbetade en grönbok som inledning till en debatt om "participatory banking" på EU-nivå. Särskilda initiativ som tagits av länder som Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Italien, Luxemburg och Malta är positiva, men kan hindra en vidare integration av sektorn för finansiella tjänster i EU. Enskilda initiativ som inte samordnats kanske dessutom inte ger det bästa resultat som denna finansieringstyp skulle kunna uppnå, såsom riskdelning, vinstdelning och en social syn på finansiering. Främjandet av mikrofinansiering med specifika investeringsstrategier som bygger på islamisk finansverksamhet skulle också kunna ge upphov till nya former av företagande och samtidigt bidra till fattigdomsbekämpningen i vissa regioner. I detta sammanhang skulle ett meddelande från kommissionen som banar väg för, behandlar och uppmuntrar alternativa finansieringsmetoder kunna utarbetas för att säkerställa att dessa metoder omfattas av samma villkor som andra finansieringssätt, t.ex. konventionell finansiering.

7.1.2 EESK noterar att kommissionen har analyserat kreditförmedlars arbete och resultat samt de problem som små och medelstora företag ställs inför i sitt sökande efter lånefinansiering⁽¹⁸⁾. Vi uppmanar alla medlemsstater att skapa en sådan funktion för att öka öppenheten i utlåningsprocessen. Kommittén noterar att artikel 145.4 i kapitalkravsdirektivet (CRD III) och artikel 418.4 i den föreslagna kapitalkravsförordningen (CRD IV) omfattar bestämmelser som gör det möjligt för små och medelstora företag att begära att bankerna ska upplysa dem om den kreditbedömning som har gjorts och deras kreditvärdighet. Det är viktigt att dessa bestämmelser tillämpas fullt ut i praktiken.

⁽¹⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>.

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

7.1.3 I fråga om konkurrensen i banksektorn vill kommittén uppmana kommissionen att undersöka situationen och se till att det finns tillräcklig konkurrens i banksektorn inom och mellan de olika medlemsstaterna när det gäller finansiella produkter för små och medelstora företag. Till exempel finns problemet med ränteskillnadsersättning (se nedan). Samtidigt ligger övertrasseringsräntorna för småföretag fortfarande på en mycket hög nivå trots att ECB:s återfinansieringsräntor för banker ligger på en historiskt låg nivå. Stora företag kan utnyttja andra alternativ (t.ex. kortfristiga, amorteringsfria lån, s.k. straight loans), men småföretag kan inte dra nytta av dessa produkter.

7.1.4 Ränteskillnadsersättning: I många medlemsstater tar bankerna ut avgifter av företag när dessa återbetalar sina lån i förtid. När ett lån betalas tillbaka tidigare än vad som stipulerades i avtalet tar banken ut denna s.k. ränteskillnadsersättning som kompensation för att den kanske måste återinvestera pengarna till en lägre ränta än om lånet inte återbetalats i förtid.

7.1.5 Problemet är dock att ränteskillnadsersättningen ofta är ganska hög. Den förklaras dessutom ofta inte särskilt utförligt i avtalet, som också hänför sig till framtida, ännu okända räntor. Detta gör det mycket svårt för ett företag att uppskatta hur hög ränteskillnadsersättningen kommer att bli i händelse av förtida återbetalning. De flesta företag är för övrigt inte ens medvetna om att de måste betala en sådan ersättning.

7.1.6 Det är därför av största vikt att bankerna lämnar tydligare information om sådana avgifter innan låneavtalet skrivs under. Dessutom bör beloppet på ränteskillnadsersättningen begränsas och vara skäligt.

7.2 Synlighet för och förvaltning av EU-program för finansiering för små och medelstora företag

7.2.1 EESK stöder inrättandet av en gemensam flerspråkig onlinedatabas över olika finansieringskällor som omfattar europeiska, nationella och regionala åtgärder för att underlätta de små och medelstora företagens tillgång till finansiering. Kommittén uppmanar kommissionen att sörja för en bred spridning av den praktiska handledning⁽¹⁹⁾ som den utarbetat för att ge information om tillgången till offentliga medel på 50 miljarder euro i de 27 medlemsstaterna.

⁽¹⁹⁾ Slutrapport, *Evaluation of Member State Policies to facilitate Access to Finance for SMEs* – juni 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf.

7.2.2 EESK anser att inom ramen för Horisont 2020-programmet är avsatta medel på 15 % av programmets sammantagna budget och en enhetlig förvaltningsstruktur avgörande för att på bästa sätt utnyttja de små och medelstora företagens innovationspotential. När det gäller förfarandet krävs förbättringar beträffande både finansiella och administrativa frågor. Till exempel ställs många små och medelstora företag som deltar i EU-finansierade forskningsprojekt fortfarande inför stora momsrelaterade problem i sina respektive länder. Ofta är detta ett av de stora hindren för dem som deltar från början. Alla medlemsstater bör tillämpa tydliga regler som befriar små och medelstora företag från dessa bördor. Moms bör alltid vara återbetalningsbar vid EU-finansierade projekt.

Bryssel den 19 september 2012

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON
